

LS 0041

David Carlson: 'Di hade ett litet hus - 'di hade ett litet hus och 'di levde där ett par 'tri månader och sedan flyttade 'di tillbaka till staden och sedan gick vi efter dem igen och 'di kom ut och plockade bomull och -

Lennart Setterdahl: Jaha.

David: Vi ... Vi hade inte för mycket men vi var aldrig hungriga, eller något sådant. Vi hade plenty och äta. Vi hade - Vi hade råmjölk och smör och grisar, och Plenty och äta. Och Frukt! Vad vi kallar peatches och, och plums, och peserve och grapes; och alltingen. Vi kokade peserve. Vi hade bi som hade 'höning' och allt sånt och fläsk! och kött!. Vi hade plenty mjölk. Vi hade mycket 'ostekakor. Lutfisk fick vi köpa, det hade vi för jul, och kalkoner på - på -

L: På gården.

David: På gården! Och det var till fota efter i harv. Det var det första jag tänkte jag var en sju år när jag körde ett par mulor eller ett par hästar. Det var - Det var roligt! till börja med! men sedan börjte det och bli arbete och sen var det till och sitta på plantan.

Lennart Setterdahl: Det är David Carlson, Austin, Texas, som berättar och det är barndomsminnen från föräldragården i Decker, Texas. Det ligger alltså öster om Austin. Han var född där den 29:e april 1899. Och det är idag den 30 november 1974.

David Carlson: Jag var född i Decker samhälle - det är i Trevis county. Det är en tio mil öster ifrån Austin; huvudstaden på .. av Texas. Jag var född april den 29 1899.

L: Jaha.

Er far; vad var hans namn?

David: Det var Johan August Carlson.

L: Och mamma?

David: Och min moder, det var Anna Margareta Carlson.

L: Och De var båda emigranter ifrån Sverige.

David: De var båda emigranter. Min far kom hit, jag tror, omkring 1889 -94 -5 eller -6, något sådant. Han var här ett år. Sedan gick han tillbaka till Sverige och min moder kom med hit då och de förenades i äktenskap här.

L: Jaha.

David: Vi var sju barn i det äktenskapet.

L: Och ni var alla födda i Decker.

David: Alla är födda i Decker. Men! min äldsta syster var född nära Manda, eller i en liten stad som vi kallade Manus. Men det är rätt nära Decker. Och så alla vi andre sex utav oss barn var födda på Decker.

L: Jaha.

Så Er far nu, när han kom hit över ensam. Kom han direkt ifrån Småland?

David: Han kom direkt ifrån Sverige. Jag tror det var Småland, Jönköping eller 'något sådan plats.

L: Så han åkte inte till Chicago? eller?

David: No no. Han 'köm - Han 'köm direkt till Austin. Han hade en morfar som levde här, så det var

L: Vad hette Han?

David: Ja - det var F. J. Det var Frans J. Svensson. F. J. Swenson kallade di han.

L: Och Det var en morfar till Er far.

David: Ja. Ja.

L: Och Han hade varit kanske här i Austin.

David: Well! Jag vet inte hur många år han hade levat här. Men; min far kom till honom.

L: Var det en svensk släkt till dem som kom från Bankeryd och Forserum, kanske?

David: Det kan hända di var. Jag känner inte -

L: Ni känner inte till det.

David: No. Jag känner inte till det.

L: För det är en stor släkt: Svensons.

David: Oh! Yes! Svenson, di var - di var rätt så stor släkt.

L: Och det finns fortfarande många Svensons i Austin!

David: Oh yes! Min hustru var Svensons; men di var inte något släkt till F. J. Svensson.

L: Inte det.

David: No.

L: Er far - Han var född i ett lantbrukarhem?

David: Yes. Hanses - Hanses far tror jag var lantbrukare. No! Han var snickare! Han var snickare. Och - Min mors far - Jag tror han var snickare med - men Han - Han hade en olycka, som min mor talade 'öm. Di var sprängde - sprängde berg och han fick ett öga - han förlorade synen på ett - sitt - öga.

L: Det var i Sverige det?

David: Det var i Sverige.

L: Så; Er mor, hon blev emigrant, därför att Er far hämtade henne, så att säga.

David: Yes. Hon 'köm hit. Och sen - 'Di levde här - det var 19 13 eller -14, tror jag det var, något där ikring. Då gick 'ho hem till Sverige och visitade sin mor, sin mor levde då. Men hennes far var död.

L: Hade hon syskon som var i Amerika?

David: Yes! Di var - Det var Gustav och Helga och Lina. Lina - di är alla döda nu! Och så: Oskar Gustav Lina och Helga och Anna Margareta.

L: Se där ja! Vad hette Hon som flicka? Er mor.

David: Anna Margareta.

L: Ja. Och sista namnet?

David: Det var Karlsson.

L: Syskonen; bodde de här i Texas också kanske?

David: Helga - Helga 'köm hit - till detta landet - och Oskar. Gustav och Lina levde i Sverige - och Linas 'doter' kanhända kommer hit till Austin nu nästa månad. Detta är november månad. Nästa månad. Kommer hit till jul. Kanhända. Det är inte beslaget fullt.

L: Inte bestämt, nej.

David: Inte bestämt.

L: Så; Ni har kontakt med det gamla hemlandet!

David: Oh Yes. För mindre än ett år sedan så var min - Vi hade flere släktingar var här då, fyra. Ibland dem was Stefan Lindborg, han är med i radion och det i Sverige och television, som jag förstår.

L: Jaha.

David: Stefan, han 'gefte' sig igår kväll, förstår jag. Och vi hade bjudning till gå till Sverige till bröllopet men det var lite för långt till gå dit över.

L: Jaa.

Om vi sedan går tillbaka till det året när Er far kom hit då. Han var intresserad av att skaffa sig mark här, till bli jordbrukare här. Det var väl hans

David: Yes. Yes.

L: önskemål.

David: Nu detta hära har 'kömmit opp, så jag har inte hint och tänkt på just precis hur

L: Tog han arbete hos någon först då när han kom hit.

David: Yes. Han gjorde jordbruk för .. för ett par år och sen köpte han lite land.

L: Det var i Decker.

David: Det var i Decker. En 140 acre. Och där var vi alla födda.

L: Det var rätt mycket mark det, 140?

David: Well; -

L: Han köpte det på tid då, eller?

David: Yes, på tiden.

L: Ja.

David: Han arbetade svårt och vi barn, vi arbetade rätt så svårt med.

L: Vad var det för arbete? Innan ni kom att hjälpa till? Var det att röja land - och - göra iordning?

David: Göra iordning för bomull och majs och det.

L: Alltså de 140 acres nu - som Ni säger - var de färdiga att odla på med en gång?

David: No. Det var - Det var - virgin - what we call virgin soil. You had to work it. Clean the brush and the stubbs and the rocks and all You had to confront with.

L: Så det var ingen mark som hade odlats förut då nej.

David: No, inte det. Well, Om det var så, var det ganska lite.

L: Jaha.

David: För det mesta så fick det renas upp och så.

L: Men Er far, han var ju inte känd med förhållandena, med bomullen och sånt. Det fanns ju inte i Småland, utan -

David: No. Well Det tog inte länge han förstod.

L: Vem lärde han sig av.

David: Oh well. Det just di grannar och det är ju till plöja och plantera bomullssiden och sedan hade vi 'hjalpe'. Det var easit och få 'hjalpe med di svarte folket där.

L: Det var många som gjorde det?

David: Oh yes. Di .. 'di kom ut och hjälpte och cleaned - och hjälpte när det behövdes och plocka bomull och sådant.

L: Bodde de hos er då?

David: Jaa. Vi hade ett litet hus. Vi hade ett litet hus och di levde där, ett par tri månader och sedan flyttade di tillbaka till staden. Och så gick vi 'etter' dem igen och di 'köm ut och plockade bomull. Vi hade inte så - Vi hade inte för mycket men vi var aldrig hungriga eller något sånt. Vi hade plenty och äta. Vi hade kreerat råmjölk och smör och grisar och plenty och äta. Och Frukt. Frukt hade vi då.

L: Odlade ni den själv?

David: Oh yes.

L: Vad var det för slags frukt?

David: Vad vi kallar peatches och plums och peserve och grapes och alltingen. Vi kokade peserve. Vi hade bi som hade 'höning' och allt sånt och fläsk! och kött! Vi hade mjölk. Vi hade mycket 'ostekaka. Lutfisk 'feck vi köpa. Det hade vi för jul och kalkoner och - Ja, vi hade det ganska trevligt.

L: Hur många var ni i familjen? Var ni sju stycken?

David: Sju. Vi var tri pojkar och fyra flickor och vi alla lever än. Vi bor här i Austin.

L: Ni fick börja tidigt att hjälpa till naturligtvis.

David: Oh Yes. När vi

L: Vad var Ert första arbete, som Ni kommer ihåg?

David: På gården?

L: På gården.

David: Å, det var till fota efter i harv. Det var det första. Jag tänker jag var en sju år när jag körde ett par mulor eller ett par hästar. Det var - Det var roligt till börja med men sedan 'börjte det och bli arbete och sen var det till sitta på plantan och köra mulera. Sen var det till plocka

bomull och köra till gin-en var di separerade siden ifrån. Och sedan plöja i våren och i hösten och arbete att fixa fence-ar, feada svinen och kreaturer och köra hö.

L: Så ni var med om allting.

David: Oh yes. Vi fick vara med. Och sen blev det så; vi fick en bil och det var roligt till börja och köra den. Sen gick jag då till skolan och det har jag en gammal metodistpredikant till tacka för. Han började avlade en skola som di kallade Texas Westlin och jag gick där. Gick igenom den skolan. Sen gick jag till Statsuniversitetet och var tre år där. Så var jag en ledare i Texas Westlin där för några år - och - det var där jag mötte min hustru.

L: Jaha. Och hon kom inte långt ifrån Decker.

David: 'ho kom ifrån Manda. Och det var inte långt ifrån Decker.

L: Så nu, där ni bodde i Decker. Ni kommer ihåg de gamla emigranterna naturligtvis som bodde där.

David: Oh yes!

L: Är det några namn som Ni särskilt kommer ihåg.

David: Oh yes! Det är Johanson och Svenson och Carlson och Hult och Westbrook och August Foster. Foster tror jag inte är ett svenskt namn och det var Smith, det var en svensk; men det var inget svenskt namn, tror jag inte.

L: Nej.

David: Ceder och

L: Och de flesta var metodister.

David: Yes. På Decker. De flesta var metodister. Det var i frikörkan där med, di hade några stycken. Så vi hade två körkor där.

L: Hjälpptes familjerna åt i arbetet?

David: Å, di hjälptes varandra. Det var precis hela 'familjet' var - Hela samhället var som en familj. Om någon behövde hjälp så var alla di andra

L: Han som hade affären, var han svensk?

David: Vilken affär?

L: Var det inte en affär också i Decker?

David: Yes, en tid. Det var en liten järnvägsstation där, di kallade Defen. Det var nära på detsamma som Decker. Di hade en liten - ett litet store där och gin - cotton gin.

L: Var han svensk, som hade det?

David: Yes. Min morbror! arbetade - skötte det för en tid. Men sen 'börjde det och - vid 1925 och -26 och då 'börjte farmarna flytta därifrån. Di börjte och bli gamla och some avlider, och så.

L: Vad var det som var svårast, som Ni kommer ihåg, när Ni växte upp? Var det torra somrar ibland t ex, att det slog fel?

David: Well. Inte 'törra' 'sömmar' så mycket söm di blöte höstera och vinterregnen och det.

L: Det var värst.

David: Det var nästan värre än di törre sommar, för det var så mycket. Vägarna var nära på ofarbara.

L: Det fanns inga vägar då?

David: Det knappt knappt.

L: Det är segt och köra i det där.

David: Det var så segt och det took ibland fyra mulor och hästar till dra en 'vågn!

L: Det sjönk bara ner förstås.

David: Det sjönk ner till hjulgubbarna. Och det var - Det var svårt ibland. Men då! Då var jag ganska liten, men jag var gammal nok till komma ihåg det. Men sen när jag växte 'öpp än 18 20 år, så blev vägarna better och transportation.

L: Så Er far, han klagade aldrig någon gång att det var besvärligt?

David: No. no! Det var; med lutfisk och kalkoner på julkvällsbordet. Med sådana gåvor kunde ingen klaga!

L: Men det var väl svårt många gånger.

David: Det var svårt! Det var inte så lätt och arbeta men det var - Allt folket var mer som en .. en familj. De var hjälpesamma, alla hjälpte varandra.

L: Vad pratade de om, de gamla? När de kom tillsammans på kvällar och på kalas? Ni kommer väl ihåg några historier från då.

David: haha!

Den historia som jag mest minns, som grannen talade 'öm var: Carl Lind och Tilda Lind, di kom ner. Det var just som Titanic-skeppet hade sjunkit. Det - Det glömmer jag aldrig. Det 'töckte di var - Det töckte jag var ledsamt.

L: Så de var med på Det fartyget?

David: Vem?

L: De?

David: No. No. Det var just våra grannar kom ner och di 'talte om det.

L: Hade de

David: No. Di just læstet' i tidningar och det. Du frågade vilket jag tyckte var, som jag minns mest, och det var det och så första kriget med, det var svårt det. Det var svårt. Då hade vi inte mycket. Det var svårt och få socker och mjöl och det då. Min far och mor; di var sådana, så: di skulle inte ha något orätt! Så: det var ende gången. Det var inte för att vi var så fattiga och inte kunde köpa, men det var mer för att di köptet inte, för det var orätt! Det var svårt, för då hade vi dåligt bröd. Det minns jag väl!

L: Ja, då var Ni så pass gammal också.

David: Oh yes. Yes, det minns jag.

L: Ni kommer ihåg det ja.

David: Och jag kommer ihåg när di första flygskepparna 'köm' in och flög. Det minns jag, som en pojk.

L: Jaha.

David: Vad jag har mycket och bli tacksam för. För jag fick ett bra arbete.

L: Ni är ju tacksam emot metodistprästen Oliander. Westlin College.

David: Ja, Ohlander. Det var jag. Olle Ohlander, och Emma Ohlander. Di begynte den skolan; Texas Westlin College.

L: Ni är säker på att det hade stor betydelse för ungdomen.

David: Å, stor betydelse! Ungdomen i Texas.

L: Före det fanns det ingenting direkt?

David: No. Det var bara di svenske ungdomar. Så många levde på landet och de hade inte mycket skolor på landet.

L: De hade ingen möjlighet att resa iväg.

David: Ingen möjlighet och 'kömna opp och 'kömna till universitetet, utan de fick även gå till högskola först. Och de levde på landet så doktor Ohlander 'börjte denna skolan.

L: Vad berodde det på att han hade sådana moderna framtidsplaner, att han kunde se så pass långt framför sig att det var nödvändigt?

David: Well, jag kan inte säga Varför. Well Han just var en så god man. Han såg att di svenske behövde något hjälpe.

L: Han var präst här i Austins kyrka.

David: Han var med de första här i Austin, inte den första men med de första.

L: Det var 1908?? -

David: 1908 'börjte skolan.

L: Jaa. Det var ungefär samtidigt som Lutheranerna började på.

David: De 'börjte en skola ute i (?). Det var Trinity College där. Och detta var Texas Westlin College.

L: Jaa, de var lika. Studenterna, de levde där i skolan och så åt de där. Texas Westlin, di hade -Di fick teachers from the University. 'Lärrarinnara och de, di kom ifrån universitetet, så di hade deras rum och bord där.

L: Och det var första klassens lärare som undervisade?

David: Yes, oh yes.

L: Men där lärde Ni Er inte svenska, i alla fall.

David: No. Den svenska som jag lärde mig, det var när jag först 'börjte till och tala, until jag var en sju åtta år sedan.

L: Så Er far och mor - det var svenska hela tiden.

David: Ja. Ja.

L: I Ert hem när ni pratade ja.

David: Ja vi talade svenska mesta hemma när jag var en liten pojk. Men nu är det inte annat än engelska. Jag har inte talat svenska för många många år.

L: När Ni nu lekte i Decker med alla pojkar och flickor, pratade ni också svenska då?

David: I publika skolan, det var, jag tror mer svenska än engelska, när vi 'börjte i skolan.

L: Jaha. Ja ja.

David: Det var mycket svenska språket.

L: Och sen i söndagsskolan?

David: Och söndagsskolan var svenska och predikning i söndagarna var svenska. Men sedan

L: Vad tyckte de äldre om när de ändrade om till engelskan? Det var inte så bra precis, eller?

David: Well. Det var så många som hade avlidit och det var inte för många kvar. Det var - Det var nog några som inte töckte om 'et! Inte för att di inte trodde att det kunde gå. Di förstod att: det kunde inte 'fortsatta' med bara svenska, för det var för många som kom in och talade engelska och det var mer

L: Ja den yngre generationen måste till.

David: Ja, så. Di yngre 'fölket, di förstår engelska och di använder det bättre. Sen 'börjte di svenske och gifta sig med amerikanska och då kunde 'di inte ha svenska.

L: Men det var väl så när ni växte upp, den generationen, att: fanns det svenska flickor så blev det giftermål emellan svenskt och svenskt.

David: Ja, för det mesta.

L: Det blev så.

David: För det mesta så blev det så. Men; det kunde inte fortsätta så, för det var kärleken - You know! det - det

L: Den går över nationerna. Jaha.
Er far och mor. De hade aldrig några direkta sjukdomar?

David: Nej.

L: De var friska i hela sitt liv.

David: De var friska hela sitt liv. Och vi alla barn, vi var födda hemma i hemmet. Inte som det är nu i hospitalet. Alla i hemmet.

L: Och ni klarade er från sjukdomar?

David: Jaa. Vi hade mässlingen kanske. Och förkyllningen. Det var det mesta.

L: Annars så -

David: Vi hade aldrig någon sjukdom. Det 'sörsligaste var när min mor dog. Jag hade just vart gift några år och mina andra syskon, som var hemma på farmen, di hade gått upp till skolan för att bereda sig inför ett program för körke ungdomen och di var gångna och min moder, hon took biblen och satte sig. Det var en coller kväll i februari, så hon satte sig i köket och öppnade biblen och så sa hon till far att: "Jag har en ganska coony feeling in my chest". If You excuse mixing of the English and the Swedish - and that was all she said. And she passed away.

L: Jaha.

David: That was a sad moment for the hole family, because: that was the first time we'd ever had any sicknes, or anything, in the family.

L: Hur gammal var hon när hon dog?

David: 'ho var - 'ho var 59 år gammal. 'ho var möcke för ung.

L: Jaha. Er far, han dog senare.

David: Han var 84 år.

L: Han levde till hög ålder.

David: Ja.

L: Ja. De bodde hela tiden ute i Decker?

David: De bodde hela tiden på Decker. Och när min mor dog så flyttade min far. Han levde på landet då för ett år, eller två. Min bror arbetade farmen för ett par år. Men så blev det så svårt att få 'hjälp', så vi sålde farmen därute och nu har - The city of Austin - di har gjort en park plant där. Så det är lite ledsamt ibland till gå ut där, för det är inte som det var förr. Nu är det vatten uppe på kullarna istället gräs och träd.

L: Det går inte att känna igen sig.

David: Det är svårt till känna igen sig.

L: Ni var ju sju syskon här nu, tre pojkar och fyra flickor.

David: Ja.

L: Men det var ingen som tänkte på att ta över fadersgården, eller?

David: Ja. En av mina broder gjorde det och hållde på för några år. Men så blev det så svårt att få 'hjälp'.

L: Det lönade sig inte.

David: Det lönade sig inte - och bomullspriset - det 'geck' ner, så det just

L: Bomullen, det är det enda som man kan leva på?

David: Bomull och maize. We call it corn. Corn, and maize, and cotton. And; it got so You just could make a living.

L: Men det är bra jordmån därute, i alla fall.

David: Å, ibland stenarna och stubbarna så är det ett rätt rikt land!

L: Jaha.

Er far jämförde aldrig området med det område han kom ifrån? alltså Småland. Där är ju också stenar - men kanske på ett annat sätt.

David: Ja.

L: Pratade de ibland om sitt hemland? Er far och mor?

David: Inte så mycket. Jag tror jag sade han var i lumber-yrket.

L: Ja.

David: Jag vet; för en tid så arbetade han i tändstickefabriken.

L: I Jönköping?

David: I Jönköping.

L: Jaha.

David: Ja. Nu. Han 'talte ibland om båda, så: jag vet han arbetade i tändstickefabrik - men - hur länge - det vet jag inte. Men jag vet han fick lov and fota - han sade han fick fota en 'tri mil, engelska mil, till sitt arbete och det tyckte jag var - det var rätt så svårt då - tidigt om morgonen och komma hem sent om kvällen.

L: Jaha.

Och det var slutet på intervjun med David Carlson, Austin, Texas.
Det är idag den 30 november 1974.

Transkriberat från kassettband 2011-03-07 /O-KS